

Training educațional încotro?
Reflecții pe marginea proiectului
**CENTRE DE SERVICII COMUNITARE. REȚEAUA
COMUNITARĂ DE INTERVENȚIE
MULTIDISCIPLINARĂ**

Lect. univ. drd. **Mihaela Cozărescu**

Fundația Pestalozzi

În perioada 1 septembrie 2002 – 31 august 2004 s-a desfășurat proiectul CENTRE DE SERVICII COMUNITARE. REȚEAUA COMUNITARĂ DE INTERVENȚIE MULTIDISCIPLINARĂ, proiect finanțat de USAID prin programul ChildNet. Proiectul a fost realizat de Fundația Pestalozzi în parteneriat cu Fundația Familia și Ocrotirea Copilului, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului Buzău, Direcția Generală pentru Protecția Drepturilor Copilului Gorj, Direcția pentru Protecția Copilului Aflat în Dificultate, Sector 5, București.

Prezentarea proiectului

Scopul proiectului:

Prevenirea instituționalizării, reducerea numărului de copii aflați în instituții de ocrotire din cadrul serviciilor publice specializate și creșterea cazurilor de (re)-integrare familială în trei zone geografice: Buzău, Gorj, Sectorul 5 din București.

Obiective urmărite:

Dezinstituționalizarea a 300 de copii între 3 și 18 ani din Centrele de plasament din județele Buzău și Gorj și din Sectorul 5 din București și prevenirea instituționalizării în instituțiile rezidențiale din județele Buzău și Gorj și din sectorul 5 din București pentru un număr de 300 de copii.

Beneficiari:

Copii instituționalizați, familii aflate în dificultate, lucrători sociali și comunitatea locală.

Direcțiile de acțiune:

A. Crearea Centrelor de Servicii Sociale Comunitare

B. Crearea și dezvoltarea unei Rețele Comunitare de Intervenție Multidisciplinară, prin activități de training și consultanță

C. Promovarea proiectului

Prin acțiunea celor trei componente se va dezvolta capacitatea comunității de a gestiona, împreună cu actorii locali care acționează în protecția copilului, problematica copilului aflat în dificultate.

Comunitatea locală va fi abilitată să sprijine familiile în situații de risc, acționând dintr-o dublă perspectivă:

- în vederea menținerii în familie a copiilor și, deci, prevenirea instituționalizării;
- în vederea întoarcerii și reintegrării în familie a copiilor instituționalizați (dezinstituționalizare).

Centrul de Servicii Comunitare

Echipa interdisciplinară a Centrului de Servicii Comunitare este formată din psiholog, asistenți sociali și educatori. Intervenția acesteia va fi structurată pe două planuri:

I. Asistarea clienților în vederea prevenirii abandonului familial și a instituționalizării copiilor prin:

- a) Activități de petrecere a timpului liber
- b) Activități școlare
- c) Servicii de diagnoză
- d) Psihoterapie individuală
- e) Psihoterapie de grup

f) Abilitare pentru viață

II. Asistarea clienților în vederea dezinstituționalizării și a reintegrării copiilor în familie, prin:

- a) Servicii Sociale
- b) Activități educaționale pentru părinți
- c) Consiliere

Pentru asigurarea unei intervenții optime și în vederea promovării principiilor de lucru ale Centrelor de Servicii Comunitare, se prevede formare în domeniu atât pentru echipele care lucrează în centre, cât și pentru alte persoane care lucrează în domeniul protecției copilului în zonele amintite. Formarea se va derula în două etape:

a) *Formarea propriu-zisă, cuprinzând tematici precum:* metode și tehnici de intervenție în cadrul serviciilor sociale, dezvoltarea abilităților de lucru cu clienții, dezvoltarea abilităților de lucru în echipă, abilități de comunicare, rezolvarea de probleme, noțiuni de percepție socială, studii de caz.

b) *Școala Părinților, în cadrul căreia se va pune accentul pe:* dezvoltare personală, stiluri de învățare, identificarea nevoilor de formare, stabilirea obiectivelor de formare, metode de învățare pentru adulți, ateliere practice pe teme specifice.

Rețeaua Comunitară de Intervenție:

- Identifică și transmite cazurile către Centrul de Servicii Comunitare
- Oferă suport în soluționarea cazurilor
- Îndrumă familiile către serviciile specializate
- Asistă membrii familiilor în scopul găsirii unui loc de muncă.

Rețeaua Comunitară de Intervenție în protecția copilului va implica eforturile concertate ale Direcțiilor Județene pentru Protecția Drepturilor Copilului, ale Consiliilor Județene și Locale, Inspectoratelor Școlare, școlilor, Poliției, Bisericii, unităților sanitare și ale organizațiilor non-guvernamentale din teritoriu.

Primul an al proiectului a fost dedicat formării rețelei în orașele Buzău, Târgu Jiu și Sectorul 5 din București. Începând cu cel de-al doilea an, rețeaua va fi extinsă în alte 5 localități din județele Buzău și Gorj precum și în celelalte sectoare din București.

Formarea Rețelei Comunitare de Intervenție va aborda, de asemenea, o arie tematică variată ce cuprinde: legislația în domeniul protecției copilului, copilul abuzat și metode de intervenție în situații de abuz, managementul de caz, prezentarea rețelei comunitare de intervenție, îmbunătățirea comunicării în comunitate, noțiuni de percepție socială.

Ceea ce face un educator este “vag”, nu foarte bine definit, “nepalpabil”, el practică nedefinitul și este umbrat de permanenta întrebare a relevanței sale. Chiar practica socio-educativă este întotdeauna în căutarea legitimației, a unor definiții, permise teoretice sau concluzii.

Voi încerca să evaluez modelele profesionale care duc la un training bine conturat, contradicțiile generate de acestea și să sugerez câteva permise către un respect al trainingului socio-educational.

“Profesia” este legată fără nici o îndoială de o ordine și ierarhie socială bine definite. Trainingul se bazează pe selecția unor personalități puternice.

Lucrătorul social (asistent social, educator social) poate răspunde unor modele profesionale care sunt asociate cu vocația, “sacrificiul”, aprecierea afectivă. Contradicția intervine între noțiunile de vocație-sacrificiu și aspecte tehnice ale profesiei: organizarea, legislația, timpul de lucru.

În Europa anilor '60-'70 s-a simțit nevoia unui model tehnic. Problemele sociale și umane necesită un suport tehnic și metodologic pentru a fi rezolvate. Această perioadă a fost marcată de dezvoltarea extraordinară a psihologiei, înmulțirea instituțiilor de profesie, tineretul definit ca delincent, copiii cu handicap considerați cu risc. A fost vorba de apariția unui concept de inadaptabilitate socială care în teren nu funcționa. Totul a fost subordonat “tehnicienilor”: terapii (prin muzică, hidroterapii, socio-terapii), însoțit de confuzie științifică și filozofică (adeptii

lui Rogers nu erau de acord cu psihanaliza, spre exemplu și peste toate “clinicile” planau acuzații sociologice).

Pe de altă parte training-ul ca domeniu, indiferent de model, nu poate transmite abilități care să răspundă așteptărilor domeniului profesional, cunoștințe științifice în primul rând.

Modelele de training încearcă să răspundă contextului de zi cu zi al muncii și să găsească un răspuns la nesiguranța sarcinilor profesionale.

Eu am participat în acest proiect ca formator și m-am confruntat cu așteptările participanților (polițiști de proximitate, profesori, psiholog, educatori, preoți, funcționari în primărie, asistenți sociali) care vizau răspunsuri la probleme cotidiene legate de viața în comunitate. Așteptările doreau metode: cum să rezolvăm practic probleme, cazuri, situații, cum să comunicăm.

De fapt toate își aveau răspunsurile în personalitatea fiecăruia, în insuficiențele ei (stima de sine spre exemplu) sau în atitudini percepute ca puncte tari în mod artificial (autoritarism, “disciplină”, pedepsirea copiilor, reguli, norme).

Dacă apelul la știință (psihologie, pedagogie, sociologie) poate fi relativ precis (teorii), practica socio-educatională ridică probleme vagi marcate de nesiguranță. Practica socio-educatională își are rădăcinile în viața de zi cu zi și în societatea noastră urmările sunt importante prin dimensiunea afectivă în primul rând.

Pe de altă parte viața de zi cu zi aparține sferei private prin definiție, în timp ce profesia este un produs al sferei publice.

Atunci se pune întrebarea: poate disciplina cercetării științifice să se bazeze pe viața de zi cu zi? Din punctul de vedere al profesiei, “viața de zi cu zi” este domeniul privat. Viața de zi cu zi este asociată stresului și responsabilităților. Responsabilitatea vizează perspectiva intersubiectivă și deci incompatibilă cu pretențiile universale ale științei.

Pe ce baze putem așeza training-ul “socio-educational”?

El nu poate fi considerat exclusiv din punct de vedere tehnic (metode), deci nu poate fi conceput pe măsura tipurilor de formare vocațională adaptate la achiziția de cunoștințe obiectivizate.

Training-ul ar putea fi conceput pe sistemul unor cicluri scurte (module) ale învățământului superior, poate însoți practica, poate fi locul pentru evaluarea practicii.

Se poate realiza o combinație între profesor, cercetător și trainer (formator). Cel mai bun cercetător este cel care pleacă de la un concept adecvat și cu pricepere intelectuală construiește premise, deconstruiește și reconstruiește instrumentele sale teoretice și metodologice în funcție de realitate. Un punct de vedere referitor la practică va fi construit progresiv. Ar fi potrivit să se perceapă training-ul ca pe o acțiune de căutare constantă. Particularitatea acestei acțiuni este de a ajuta actorul social să construiască propria cunoaștere printr-o stăpânire provizorie a practicii.